

Filosofie a náboženství

Jak souvisí filosofie s náboženstvím? Především platí, že filosofie musí dbát na svou otevřenost vůči světu vcelku, vůči všemu. Je to ovšem vždycky otevřenost kritická, ale to necháme zatím stranou. Filosofie nemůže a nesmí nic vylučovat z oblasti svého zájmu, žádné z témat nesmí potlačovat – leč by pro to měla závažné důvody. (Tak je tomu například u tématu „Bůh“, které se nemůže stát legitimně přímým tématem filosofie.) Samozřejmě tedy se filosofie může systematicky (a kriticky) zabývat náboženstvím a religiozitou – a proto si může vybudovat zvláštní filosofickou disciplínu, filosofii náboženství. Součástí této disciplíny je nahlédnutí, že náboženství nelze redukovat na pouhý omyl, iluzi, event. poezii (produkt náboženské tvořivosti), ale že tu jde také o pokus o lidskou odpověď na výzvu, která sama pouhým produktem lidské fantazie není a jako takový produkt nemůže být interpretována. To pak otevírá jistou možnost filosofického porozumění fenoménu náboženství, které navzdory kritice a eventuálnímu odmítání náboženskosti (a snad dokonce právě v této distanci a díky jí) také jakousi možnost filosofického ne-li přímého, tedy alespoň nepřímého „přístupu“ k tomu, co může představovat základní výzvu, na niž je nejenom možno, ale dokonce nutno filosoficky odpovídat, byť nikoli za pomoci náboženských berel a nikoliv prostřednictvím náboženských před-pojetí a před-sudků, a už dokonce ne nezbytně za použití náboženské terminologie.

(Praha, 930921-2.)